

POSTANOWIENIE

Dnia 6 sierpnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Zbigniew Myszka

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z wniosku J. L.
przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
o wznowienie postępowania,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 6 sierpnia 2019 r.,
zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 22 listopada 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

1. oddala zażalenie,

**2. przyznaje adwokatowi K. F. S. - Kancelaria Adwokacka w B.
od Skarbu Państwa (Sądu Apelacyjnego w (...)) kwotę 120 zł (sto
dwadzieścia) powiększoną o stawkę należnego podatku od
towarów i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej
świadczonej na rzecz wnioskodawcy w postępowaniu
zażaleniowym.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 22 listopada 2018 r., III AUa (...), Sąd Apelacyjny w (...), odrzucił wniesioną przez J. L. (wnioskodawca), skargę o wznowienie postępowania w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 15 października 2018 r., III AUa (...), którym oddalono apelację

wnioskodawcy od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w E. , oddalającego jego odwołanie od decyzji Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego – Oddziału Regionalnego w O., stwierdzającej ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w okresie od 1 lipca 2008 r. do 22 lipca 2008 r. oraz od dnia 1 stycznia 2009 r. W piśmie procesowym (nazwanym wnioskiem) z dnia 5 października 2018 r. (data wpływu pisma do Sądu Apelacyjnego), wnioskodawca wnosił o stwierdzenie nieważności decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 6 września 2010 r. w przedmiocie ustania rolniczego ubezpieczenia społecznego od dnia 1 do dnia 22 lipca 2008 r. oraz od dnia 1 stycznia 2009 r., powołując się na korzystny dla siebie – w jego ocenie - wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 7 czerwca 2018 r., I GSK (...), dotyczący odmowy umorzenia należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, dołączając jego odpis. W pismach procesowych z dnia z dnia 9 i 15 października 2018 r. wnioskodawca sprecyzował, że wnosi o wznowienie postępowania w sprawie III AUa (...), z uwagi na „fakt błędu dokonanego przez Sąd, w zakresie przyjęcia błędnych terminów ustalenia ubezpieczenia w KRUS w G.”.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, wniesiona skarga o wznowienie postępowania podlegała odrzuceniu z mocy art. 410 § 1 k.p.c. nie została bowiem oparta na ustawowych podstawach wymienionych w art. 401, 401¹ i art. 403 k.p.c. Wskazywana przez skarżącego okoliczność pomyłki Sądu Apelacyjnego w (...) w uzasadnieniu wyroku z dnia 9 lutego 2011 r., III AUa (...) (sprostowanej postanowieniem Sądu z dnia 16 stycznia 2012 r.) nie miała żadnego wpływu na jego treść. Wnioskodawca został bowiem wyłączony z ubezpieczenia społecznego rolników ponieważ nie poinformował KRUS o rozpoczęciu pozarolniczej działalności gospodarczej i nie złożył oświadczenia o zamiarze dalszego pozostawania w ubezpieczeniu społecznym rolników. Okoliczność powyższa była bezsporna i nie miała żadnego związku z oczywistą omyłką tego Sądu popełnioną w uzasadnieniu wyroku z dnia 9 lutego 2011 r., co do okresów podlegania rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu. Natomiast dołączony do skargi o wznowienie postępowania wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 7 czerwca 2018 r. w sprawie I GSK (...) dotyczył zupełnie innej materii, a mianowicie odmowy umorzenia należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne (za okres, w

którym wnioskodawca został wyłączony z ubezpieczenia społecznego rolników i prowadził działalność gospodarczą) i nie może w żadnym razie stanowić podstawy wznowienia postępowania w sprawie III AUa (...) rozstrzygniętej przez Sąd Apelacyjny w (...).

W zażaleniu na to postanowienie pełnomocnik skarżącego, zarzucił naruszenie przepisów postępowania - art. 410 § 1 k.p.c. w związku z art. 403 § 2 k.p.c., poprzez odrzucenie przez Sąd Apelacyjny w (...) skargi o wznowienie postępowania z uwagi na to, że nie została oparta na ustawowej przesłance. Wskazał, że skargę o wznowienie postępowania oparł na prawomocnym wyroku NSA z dnia 7 czerwca 2018 r., I GSK (...), zapadłym już po zakończeniu postępowania objętego skargą, mającym wpływ na wynik sprawy. Zdaniem pełnomocnika skarżącego, przy badaniu podstawy wznowienia, zgodnie z art. 410 k.p.c., Sąd ogranicza się do ustalenia, czy podstawa wskazana w skardze odpowiada którejkolwiek z ustawowych podstaw wznowienia. Nie może być natomiast przedmiotem rozważań Sądu, czy przyczyna wznowienia rzeczywiście istnieje, bowiem na tym etapie postępowania nie można dokonywać merytorycznej oceny skargi. W oparciu o te zarzuty wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia oraz zasądzenie na rzecz pełnomocnika kosztów zastępstwa procesowego, nieopłaconych w całości ani części, według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jako nieuzasadnione podlega oddaleniu.

Wstępnie trzeba przypomnieć, że instytucja wznowienia postępowania opiera się na przysługującej poza tokiem instancji skardze o reasumpcję wadliwego (z przyczyn wskazanych w ustawie) postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem i zastąpienie zapadłego orzeczenia orzeczeniem nowym. Nadzwyczajny charakter tego środka prawnego, powoduje, że wznowienie postępowania sądowego może nastąpić wyłącznie z przyczyn ściśle określonych w ustawie, a więc z powodu nieważności (art. 401 pkt 1 i 2 k.p.c.), z powodów restytucyjnych (art. 403 k.p.c.) oraz w sytuacji wydania wyroku na podstawie aktu normatywnego uznanego przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją, umową

międzynarodową lub ustawą (art. 401¹ k.p.c.). Po wniesieniu skargi o wznowienie postępowania sąd dokonuje jej kontroli z punktu widzenia zachowania warunków formalnych określonych w art. 409 k.p.c., toteż skarżący zobowiązany jest wykazać w niej – pod rygorem odrzucenia skargi – przesłanki dopuszczalności wznowienia. Oznacza to oparcie skargi na ustawowej podstawie oraz podanie okoliczności, w odniesieniu do których sąd stwierdza zachowanie terminu. Samo sformułowanie podstawy wznowienia w sposób odpowiadający przepisom art. 401 – 404 k.p.c. nie oznacza jednak, że skarga opiera się na ustawowej podstawie, jeżeli już z jej uzasadnienia wynika, że podnoszona podstawa nie zachodzi. Taka skarga, nieoparta na ustawowej podstawie wznowienia, podlega odrzuceniu (art. 410 § 1 k.p.c.; por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 1968 r., I CZ 122/67, OSNCP 1968 nr 8-9, poz. 154; z dnia 9 maja 2008 r., II PZ 65/07, OSNP 2009 nr 17-18, poz. 233; z dnia 16 października 2007 r., V CO 27/07 z glosą A. Chorążewskiej, Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa 2009 nr 2, poz. 19; z dnia 23 stycznia 2008 r., V CZ 133/07, niepublikowanym; z dnia 28 października 1999 r., II UKN 174/99, OSNAPiUS 2001 nr 4, poz. 133; z dnia 7 lipca 2005 r., IV CO 6/05, Biuletyn Sądu Najwyższego 2005 nr 9, s.14, w uzasadnieniu uchwały Sądu Najwyższego z dnia 28 października 1981 r., I CO 5/81, OSNCP 1982 nr 5-6, poz. 77 oraz w uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30 maja 1996 r., I CRN 101/95, OSNC 1996 nr 10, poz. 138).

Za trafne należy uznać w związku z tym stanowisko Sądu Apelacyjnego, że skarga nie jest oparta na ustawowej podstawie wznowienia. Zgodnie z art. 403 § 2 k.p.c. można żądać wznowienia postępowania w razie późniejszego wykrycia prawomocnego wyroku, dotyczącego tego samego stosunku prawnego, albo wykrycia takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu.

Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 7 czerwca 2018 r. w sprawie I GSK (...), uchylający poprzedzający go wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w O. i decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych) odnosił się do odmowy umorzenia należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, a

więc nie dotyczył tego samego stosunku prawnego i jako taki nie mógł stanowić uzasadnionej podstawy wznowienia postępowania.

Za niezasadne należy także uznać zarzucane w zażaleniu naruszenie art. 410 § 1 k.p.c. w związku z art. 403 § 2 k.p.c. Zgodnie z art. 410 § 1 k.p.c. sąd odrzuca skargę wniesioną po upływie przepisanej terminu, niedopuszczalną lub nieopartą na ustawowej podstawie. W zażaleniu pełnomocnik wnioskodawcy wyraził pogląd, że przedmiotem badania na tym etapie postępowania nie może być faktyczne istnienie merytorycznie uzasadnionej podstawy wznowienia, lecz jedynie to, czy podstawa wskazana w skardze odpowiada którejkolwiek z ustawowych przesłanek wznowienia postępowania.

Nie jest to pogląd trafny. Tylko do dnia 5 lutego 2005 r. rozpoznawanie dopuszczalności wznowienia postępowania odbywało się w dwóch etapach - najpierw, na posiedzeniu niejawnym, sąd badał, czy skarga o wznowienie w ogóle opiera się na ustawowej podstawie wznowienia (czy okoliczności powołane przez skarżącego można zakwalifikować jako podstawy wznowienia przewidziane w art. 401, art. 401¹ lub art. 403 k.p.c.), a następnie, już na rozprawie, badał rzeczywiste istnienie formalnie powołanej przez skarżącego ustawowej podstawy wznowienia (czy formalnie powołana przez skarżącego ustawowa podstawa wznowienia faktycznie istnieje). Po zmianach art. 410 § 1 k.p.c. i uchyleniu art. 411 k.p.c. (z dniem 6 lutego 2005 r. na podstawie art. 1 ustawy z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych – Dz.U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98) badanie obu powyższych aspektów dopuszczalności skargi o wznowienie - z punktu widzenia oparcia skargi na ustawowej podstawie wznowienia - może być natomiast dokonywane łącznie na posiedzeniu niejawnym.

W konsekwencji należało stwierdzić, że powołane w zażaleniu zarzuty nie znajdują potwierdzenia.

Z powyższych względów orzeczono jak w postanowieniu na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie § 15 ust. 2 oraz § 16 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r.

w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2019 r., poz. 18).